

Biskupi napíšu pastiersky list k sčítaniu

Členovia Konferencie biskupov Slovenska budú dnes a zajtra schvaľovať pastiersky list k sčítaniu ľudu. Ten sa bude čítať v katolíckych chrámoch na Veľkonočnú nedeľu. Cirkiev už s informačnou kampaňou začala. Do Katolíckych novín už boli vložené letáky. V niektorých mestách majú byť aj bilbordy. (sita), Pravda, 28.3.2011

Slovensko si v piatok 25. marca pripomenulo už 23. výročie sviečkovej demonštrácie

Slovensko si v piatok 25. marca pripomenulo už 23. výročie demonštrácie za náboženské a občianske slobody vo vtedajšom Československu. V roku 1988 sa na Hviezdoslavovom námestí rozozvučali modlitby, ale aj desiatky policajných sirén. Niekoľko tisíc ľudí, ktorí v nerovnom boji skrížili zapálené sviečky s obuškami a vodnými delami, pripomenulo svetu neúnosný politický stav v československej spoločnosti a preukázalo nezlomnú odvahu cirkvi i nezničiteľnosť duchovných hodnôt, ktoré po tvrdých desaťročiach represálií i tichého vyhladzovania vzbĺkli v spoločnosti novým omladzujúcim plameňom. Manifestácia vznikla z podnetu veriacich, vyjadrila však aj požiadavku za úplne dodržiavanie

občianskych práv v Československu pre všetkých občanov. Vyrástla z koreňov náboženského a občianskeho disentu, tajnej cirkvi, laického apoštolátu, samizdatov, zavraždených kňazov a rehoľníkov stoviek rokov nespravodlivo väznených, utrpenia intelektuálov a z pôdy pontifikátu Jána Pavla II. a jeho výzvy Nebojte sa.

V programe vystúpili umelci, ale aj František Mikloško, ohlasovateľ zhromaždenia v roku 1988, Stanislav Zvolenský, bratislavský arcibiskup či Ivan Petranský, predseda Správnej rady Ústavu pamäti národa. Program zavŕšilo premieta- nie filmu o sviečkovej manifestácii v dome Quo Vadis na Hurbanovom námestí spojené s diskusiou.“

TV Bratislava, 28.3.2011

Pomerte sa!

V podobnom duchu rozmýšľa aj pápež Benedikt XVI. Vyzval všetky strany na prímerie. Jediným riešením situácie je konštruktívny dialóg. Hlava katolíckej cirkvi sa na margo vojny ozvala už druhýkrát od začiatku medzinárodnej leteckej a námornej operácie Úsvit odysey.

TA3, 27.3.2011

Aj pápež musí mať ochranu

Benedikt XVI. dostal nezvyčajne darčeky prilbu a dres HLAVA katolíckej cirkvi tiež musí myslieť na svoju bezpečnosť ako obyčajní smrteľníci. To si asi povedali v diecéze Terni v Taliansku, ktorú pápež Benedikt XVI. nedávno navštívil. Zástupca svätého Petra teda nafasoval poriadnu prilbu, akú nosia železiari vo fabrike, a ochotne s ňou pózoval.

Oveľa viac však pápeža potešil dres s jeho občianskym krstným menom Joseph a číslom 16, ktorý mu darovali hráči futbalového klubu Ternana. (r), Plus jeden deň, 28.3.2011

Moskva dala pozemky na nové kostoly

Ruská pravoslávna cirkev dostane od moskovskej radnice pozemky na stavbu 60 nových kostolov. Podľa agentúry AFP prístup Moskvy k pravoslávnyim ostro kontrastuje s postavením ruských moslimov, ktorí márne žiadajú úrady, aby uspokojili aj ich požiadavky na náboženské svätyne. „Vítame takéto bezprecedentné rozhodnutie,“ povedal hovorca pravoslávnej cirkvi. V Moskve teraz pripadá jeden pravoslávny kostol na 25 000 obyvateľov, zatiaľ čo v celom Rusku je to jeden kostol priemerne na 10 000 obyvateľov. Po sedemdesiatich rokoch sovietskeho ateizmu má

dnes Moskva 350 pravoslávnych kostolov, čo je päťkrát menej ako pred revolúciou v roku 1917, dodal hovorca. Ruskí moslimovia, ktorí pravidelne odsudzujú podľa nich katastrofálny nedostatok mešít v hlavnom meste, podľa AFP uviedli, že k rozhodnutiu radnice o pravoslávnych kostoloch nemajú čo nové povedať. Úrad hlavného ruského muftiho len uviedol, že sú si „istí, že potreby moslimov budú tiež uspokojené“. Výstavba mešity na juhovýchode Moskvy bola nedávno zastavená v reakcii na protesty miestnych obyvateľov. V Moskve, kde medzi asi 12 miliónmi obyvateľov žije najme-

nej 1,5 milióna moslimov, sú len štyri mešity. Šéf Rady ruských muftiov Ravil Gajnutdin koncom januára odsúdil ostrakizáciu a vyčleňovanie ruských moslimov na okraj spoločnosti väčšinou pravoslávnu cirkvou a zdôraznil, že taký postoj predstavuje „časovanú bombu“. Naopak, poradca Kremľa Alexej Grišin tvrdí, že dnes je v Rusku vyše 7 000 mešít, kým koncom roka 1991 ich nebolo ani sto.

- Po 70 rokoch sovietskeho ateizmu má dnes Moskva 350 pravoslávnych kostolov, čo je päťkrát menej ako pred revolúciou v roku 1917. čtk, Pravda, 31.3.2011

Ženy vo Vatikáne

Vatikán sa vníma ako mužský svet. Stále síce platí, že najdôležitejšie miesta sú obsadené mužmi, postupne však medzi nich prenikajú aj ženy

Jedinými sukňami bolo vo Vatikáne až do 50. rokov kňazské sutany, píše s ironickým podtónom vatikanista talianskeho denníka *il Foglio Paolo Rodari*. V článku s názvom *Kto sú ženy vládnuce vo Vatikáne*, publikovanom minulý rok v ženskom magazíne *Io Donna*, sa pozrel na príbehy žien, ktorým sa podarilo obsadiť riaditeľské stoličky vo vatikánskych inštitúciách.

Aj vo vysokých funkciách

Podľa oficiálnych údajov, ktoré zverejnila Svätá stolica, v roku 2009 v jej úradoch pracovalo spolu 2762 osôb, z ktorých bolo 534 žien. Prevažovali laičky, ktorých bolo 451, zvyšok tvorili rehoľné sestry. Podobná situácia bola aj na governoráte Mestského štátu Vatikán. Z 1891 zamestnancov bolo 283 žien - laičiek a 27 rehoľníčok. Vo Vatikánskej apoštolskej knižnici ich pracuje najviac, až 35, vo Vatikánskom rozhlasení 23, nájdu sa však aj na vatikánskom štátnom sekretariáte, ústrednom orgáne rímskej kurie (11), v Kongregácii pre náuku viery, bývalej Svätej inkvizícii (5) či v Kongregácii pre evanjelizáciu národov (23), ktorú kedysi viedol aj slovenský kardinál Jozef Tomko. Momentálne najďalej to dotiahli Talianky *Enrica Rosanna* a *Flaminia Giovanelli*. Saleziánka *Rosanna* je od roku 2004 podsekretárkou „ministerstva pre rehole“, ktoré sa oficiálne volá Kongregácia pre inštitúty zasväteného života a spoločnosti apoštolského života. Laička *Flaminia Giovanelli* je od minulého roka podsekretárkou Pápežskej rady pre spravodlivosť a pokoj. Počas prvého roka vo funkcii sa viackrát objavila pri dôležitých politických rokovaniach ako súčasť oficiálnych delegácií Svätej stolice. Prvýkrát v histórii sú takto vysoko naraz dve ženy. Primát však drží Austrálčanka *Rosemary Goldie*, ktorá zomrela minulý rok vo veku 94 rokov. Ako prvá žena zastávala vysokú funkciu v rímskej kúrii - v rokoch 1966 - 1976 bola podsekretárkou Pápežskej rady pre laikov. Jej členkou je momentálne na päťročné obdobie aj Slovenka *Katarína Hulmanová*, donedávna predsedníčka Fóra kresťanských inštitúcií.

Spokojné zamestnankyne

Barbara Jatta, ktorá vedie jedno z oddelení Vatikánskej apoštolskej

knihnice, má medzi štyrmi podriadenými len jedného muža. Absolventku histórie umenia si vo Vatikáne všimli pri príprave výstavy, pre ktorú chcela z vatikánskej knižnice získať mapu Ríma zo 17. storočia. „Som tu veľmi spokojná. Keď ma sem pred asi pätnástimi rokmi prijali, nepracovalo tu veľa laičiek. Nemôžeme ísť riadiť kongregácie, ale máme zodpovedné pozície. Platy síce nie sú vysoké, ale sú rovnaké ako dostávajú muži,“ hodnotí svoju prácu *Barbara Jatta*. O podobnej skúsenosti hovorí aj *Micol Forti*, ktorá je v rámci Vatikánskych múzeí zodpovedná za zbierku súčasného umenia či *Barbara Frale* z Vatikánskeho tajného archívu. Tá si navyše pochvaľuje aj inú skúsenosť, pracovné povinnosti má nastavené tak, aby sa mohla venovať aj svojej rodine. „Vydala som sa a mala postupne tri deti. Nadriadení boli vždy veľmi pozorní k mojim povinnostiam manželky a matky. Nikdy som sa necítila diskriminovaná v porovnaní s inými kolegami,“ uviedla v nedávnom rozhovore pre denník *L' Osservatore Romano* *Alessandra Ciattini Montanini*, ktorá vyše dvadsaťpäť rokov pracuje v Pápežskej rade pre pastoráciu zdravotníckych pracovníkov.

Viac redaktoriek

Práve novému riaditeľovi vatikánskeho denníka *L' Osservatore Romano* *Gioannimu Maria Vianovi* bol krátko po nástupe do funkcie v jeseni 2007 adresovaný list od pápeža, v ktorom ho požiadal, aby vytvoril viac priestoru pre ženy - redaktorky. Začiatkom ďalšieho roka sa prvýkrát v histórii tohto denníka stala internou členkou redakcie žena, vtedy 36-ročná *Silvia Guidi*. Podľa Viana dnes tvoria ženy približne štvrtinu zamestnancov denníka. V najvyššej funkcii je momentálne *Astrid Haas*, ktorá je zodpovedná za jeho týždenné nemecké vydanie.

Rebelantky?

Ženy vo Vatikáne nie sú len poslušnými zamestnankyňami, ktoré sa radšej k ničomu citlivému nevyjadrujú. Minimálne dva medializované prípady ukazujú, že rázne vedú zvýšiť hlas a svojím vyjadrením zaŕať do živého. O poriadny rozruch sa postarala Britka *Lesley-Anne Kniglit*, generálna sekretárka *Caritas Internationalis*, ktoré združuje katolícke charitatívne združenia z celého sveta. V jednom rozhovore sa kriticky vyjadrila na ad-

resu vatikánskeho štátneho sekretára, kardinála *Tarcisia Bertoneho*, ktorý ju nikdy nepozval na pracovné stretnutie a posielal za ňou len rôznych podsekretárov. Na Bertoneho stranu sa postavila *Alessandra Ciattini Montanini* z Pápežskej rady pre pastoráciu zdravotníckych pracovníkov, ktorá v spomínanom rozhovore pre *L' Osservatore Romano* uviedla, že podľa zabehaných pravidiel vatikánsky štátny sekretár rokuje len so šéfmi jednotlivých úradov. Krátko na to, ako píše britský katolícky týždenník *The Tablet*, prezident *Caritas Internationalis*, honduraský kardinál *Oscar Rodríguez Maradiaga* zaslal členským organizáciám list, v ktorom ich informoval, že Vatikán nesúhlasí s tým, aby *Lesley-Anne Knight* v májových voľbách znovu kandidovala na svoju pozíciu. Dôvody nešpecifikoval. Napriek tomu generálna sekretárka údajne zvažuje, že o kandidatúru sa predsa len pokúsi.

Teória nie je prax

Pri príležitosti minuloročného Medzinárodného dňa žien zas v *L' Osservatore Romano* vyšiel komentár redaktorky *Lucetty Scaraffiovej*. Tá otvorene napísala, že kým v minulosti cirkev k ženám pristupovala otvorenejšie ako zvyšok sveta, dnes sa situácia zmenila. Pápeži síce vydali niekoľko skvelých dokumentov o žene v súčasnosti, ale od teórie sa neprešlo k praxi. „Problémom je, že po tomto dôležitom teoretickom rozpracovaní nenasledovala rovnako výrazná transformácia účasti žien na živote cirkvi,“ napísala *Scaraffia* a dodala, že podiel žien je síce výrazne väčší, ale „takmer vždy ostávajú mimo oblastí, kde sa rozhoduje, a mimo priestorov kultúrnej spolupráce“. Následne sa pustila do úvahy, že ak by bolo postavenie žien vo vedúcich pozíciách silnejšie, predišlo by sa falošnej mužskej solidarite a mlčaniu, ku ktorým neraz dochádzalo pri sexuálnom zneužívaní mladistvých.

Voličky pápeža?

Na túto odvážnu úvahu nadviazali aj americkí jezuiti vo februárovom editoriáli časopisu *America*. Text vyvolal rozsiahlu diskusiu nielen na internetovej stránke časopisu. Jezuiti vychádzajúci z tézy o kríze cirkvi predložili reformný návrh, ktorý by obišiel otázku dobrovoľnosti celibátu či svätenia žien. „Základná kritika inštitucionálnej cirkvi spočíva v tom, že jej klerikál-

ny, vyslovene mužský establishment neotvoril dvere iným hlasom,“ píšu americkí jezuiti. „Otvorením dverí“ by podľa nich mohla byť reorganizácia fungovania biskupských úradov tak, aby aspoň polovicu kľúčových pozícií obsadili laici vrátane žien. Druhým, ešte revolučnejším návrhom, je zriade-

nie kolégia laikov, ktoré by fungovalo popri kardinálskom kolégiu. Členmi by boli zástupcovia rôznych spoločenských a vekových skupín. Teda aj ženy. Spoločne by nielen radili pápežovi a pomáhali pri správe cirkvi, ale zúčastňovali by sa aj na jeho voľbe

Imrich Gazda, SME 26/03/2011

Jezuitský rád v Spojených štátoch vyplatí odškodné viac ako 500 obetiam sexuálneho zneužívania

Jezuitský rád v Spojených štátoch súhlasil s vyplatením odškodného vo výške 166 miliónov dolárov viac ako 500 obetiam sexuálneho zneužívania. Väčšinu tvoria Indiáni, ktorých zneužívali kňazi na katolíckych školách medzi rokmi 1940-2000. Ide o najvyššie odškodné vyplatené náboženskou organizáciou v Spojených štátoch. Z Washingtonu informuje Martin Rajec, spravodajca SRo: „Organizácia jezuitov z Oregonu súhlasila, že okrem vyplatenia rekordného odškodného sa obetiam sexuálneho zneužívania aj ospravedlní. Clarita Vargasová, ktorá tvrdí že ju aj dve sestry na misijnej škole sexuálne obťažoval kňaz, pre agentúru AP povedala: „Toto je deň zúčtovania

a spravodlivosti.“ Zneužívanie sa dialo na jezuitských školách v indiánskych rezerváciách štátoch Oregon, Aljaška, Idaho, Montana a Washington medzi rokmi 1940-2000. Právnik, zastupujúci 90 obetí, Blay Tamaki vyhlásil, že žiadne peniaze nevrátia zničené detstvo a otrasenú vieru. Katolíckou cirkvou v USA v posledných rokoch otriaslo niekoľko sexuálnych škandálov. Štúdia Johna Raya, ktorú si objednala Konferencia amerických biskupov, zmapovala medzi rokmi 1950-2002 10664 údajných obetí sexuálneho zneužívania. Vo všetkých prípadoch išlo o deti a 81% tvorili chlapi. Obvinenia v spomínanom období boli vznesené proti 4392 kňazom.“ **Rádio Slovensko, 27.3.2011**

Výročie Sviečkovej manifestácie

Aj vďaka nej sme dnes slobodnejší. Reč je o Sviečkovej manifestácii, ktorá bola presne pred 23 rokmi. Organizátormi boli ľudia z tajných a prenasledovaných katolíckych spoločenstiev. Žiadali väčšiu náboženskú slobodu, ale aj dodržiavanie ľudských práv. Sviečková manifestácia podlomila komunistický režim, ktorý sa onedlho na to zrútil úplne. Viacerí organizátori a účastníci Sviečkovej manifestácie sa stretli na tom istom mieste aj dnes.

Vtedajšia polícia to brala ako provokáciu a začala tým, že viacero organizátorov zatkla ešte pred manifestáciou.

František Mikloško, organizátor manifestácie: „Ja som bol v suchu jak sa hovorí, lebo som bol zavretý. Tí ľudia, ktorí tu boli, to boli hrdinovia, ktorých tu naháňali.“

Redaktor: „Verejná bezpečnosť potom použila psov, obušky aj vodné

delá, aby manifestáciu rozohnala a pozatýkala desiatky ľudí. Aj vďaka zahraničným novinárom sa však správa o proteste dostala do sveta.“

Barbara Coudenhove-Kalergi, rakúska novinárka: „Mali sme skvelý materiál, no polícia nám ho hneď vzala a manifestáciu rozohnala. Zobrali nás na políciu, no keď nás pustili, naše informácie sa dostali na verejnosť.“

Redaktor: „Bratislavský arcibiskup je presvedčený o tom, že by sa podobná odvaha našla aj dnes.“

Stanislav Zvolenský, bratislavský arcibiskup: „Aj v dnešnej generácii je dostatok ľudí, ktorí počúvajú hlas svojho svedomia a boli by ochotní kvôli tomuto hlasu postaviť sa aj navonok.“

Redaktor: „Sviečková manifestácia mala svoj historický význam aj v tom, že pripravila pôdu pre Nežnú revolúciu a tá neskôr režim potopila.“

**Michal Čierny
Markíza, 25.3.2011**

Sabolová brojí proti interrupciám

Poslankyňa KDH Mária Sabolová vyzýva zdravotníckych pracovníkov, aby adresnejšie využívali možnosť uplatniť si výhradu vo svedomí. „Mnohí zdravotnícki pracovníci o možnosti uplatnenia výhrady nevedia vôbec, alebo nevedia, ako sa do pracovnoprávnej praxe uvádza. Bola by som rada, ak by zdravotnícki pracovníci cítili podporu KDH aj v tejto citlivej téme,“ povedala. V ideálnom prípade je podľa nej želateľné, aby nebolo lekára, ktorý vykonáva potraty, ani ľudí, ktorí oň žiadajú. Nateraz však zostáva prijať stav taký, aký je a využiť všetky možnosti, „ako sa k ideálu priblížiť“,“ dodala. **(sita)**

Pravda, 28.3.2011

V tričku proti potratom!

Potrat nie je riešenie! Tento nápis svietil na tričku nezávislého poslanca Igora Matoviča a jeho kolegyně z SaS Eriky Jurinovej. V parlamente tak vyjadrili svoj názor na interrupcie. Dvojica poslancov sa pre takýto nezvyčajný výber oblečenia rozhodla pri príležitosti Dňa počatého dieťaťa. Vyťahané tričko, ako ho nazvala poslankyňa za Smer Jana Vaľová, si Matovič a Jurinová obliekli napriek tomu, že predseda parlamentu Richard Sulík viackrát vyzval zástupcov novinárov, aby na svoj outfit dbali a nechodili do parlamentu v rozťahovaných tričkách. Matovič a Jurinová chceli dať najavo, že ženy, ktoré dajú dieťa na adopciu, sú považované za krkavčie mamy, a tie, ktoré idú na interrupciu, nie. „Ľudia si neuvedomujú, že táto žena vždy urobí tisíckrát lepšie, ako žena, ktorá pôjde na potrat,“ povedal Matovič. **(nb)**

Plus jeden deň 26/03/2011

Kňazská pedofília

Americkí jezuiti sa rozhodli vyplatit' odškodné vo výške 166 miliónov dolárov stovkám obetí kňazskej pedofílie. Je to jedno z najvyšších odškodnení katolíckej cirkvi, ktorá sa v Spojených štátoch pre zneužívanie detí dostala do hľbokej krízy. **TV JOJ, 26.3.2011**

Sochy Jána Pavla II. pribúdajú

Blížiac sa blahorečenie zosnulého pápeža Jána Pavla II. sprevádza masová výroba jeho sôch. Tie ako huby po daždi rastú najmä u našich severných susedov v Poľsku. Tamojší sochári majú čo robiť, aby stihli svoje diela dokončiť do konca apríla. 1. mája budú totiž poľského rodáka blahorečiť. Mnohí už bronzových Jánov Pavlov vyrobili aj 70. Koncetrácia sôch Jána Pavla II., vlastným menom Karla Wojtyły, je v Poľsku skutočne vysoká. Dovedna ich tam vztýčili 640, no ešte ďalších 30 postavia do konca apríla. Po svete je naproti tomu roztrúsených len necelých 300 železných a bronzových sôch Jána Pavla II. A blahorečenie je aj témou rozhovoru, ktorý bude viesť Ivan Janda. Odovzdávam slovo.“

Redaktor: „Do štúdia som pozval jedného z najznámejších slovenských kňazov, pán Marián Gavenda, vitajte v štúdiu.“

Marián Gavenda, kňaz: „Ďakujem pekne.“

Redaktor: „Koľkokrát ste sa vy osobne stretli s Jánom Pavlom II.? Dá sa to vôbec spočítať?“

Marián Gavenda, kňaz: „No také tie stretnutia pri audienciách alebo v užšom kruhu pútnikov, tých bolo veľmi veľa a takých osobnejších asi zo 20 by som povedal.“

Redaktor: „Mali ste aj také osobné rozhovory?“

Marián Gavenda, kňaz: „Tak spočiatku my sme tam prinášali rôzne odkazy zo Slovenska, ja som totiž emigroval a sme využívali aj tú chvíľkovú možnosť mu niečo veľmi vážne odkázať, tak len bokom sme si stali, takže to boli také intenzívne krátke chvíle, niekedy humorné. Napríklad raz som sa tam tak pripojil k Poliakom z poľského kolégia a on ich tak postupne pozdravoval a zrazu tam zbadal mňa a sa pýtal, že – a dá sa to s tými Poliakmi vydržať? Oni celí takí boli prekvapení. No ale za tými takými perličkami zdanlivými sa prejavovala práve jeho aj filozofia, aj teológia človeka a on naozaj veľmi veľký dôraz kladol na osobu, ľudská osoba ako subjekt ľudských práv, ľudskej dôstojnosti a ono sa to na drobné rozmiňalo práve v tom prístupe k ľuďom, ktorého, mnohí to povedali, aj keď len 2 – 3 sekundy, ale akoby neexistoval pre nikoho iného.“

Redaktor: „Zaujímavé už vlastne

to, čo ste naznačili, že vy ste s Jánom Pavlom II. hovorili aj v čase keď ešte nebol na Slovensku tak obľúbenou postavou, za socializmu, skôr bol persona non grata, aký bol vtedy, ako vnímal vtedy Slovensko?“

Marián Gavenda, kňaz: „Tak on poznal veľmi dobre slovenskú aj problematiku vtedajšiu, poznal aj slovenskú históriu, celkovo on veľmi veľkú váhu dával hodnote utrpenia, aj v svojom pontifikáte vždy mal vpredu ľudí postihnutých, ktorí obetovali za neho život a on vedel, že Slovensko veľa trpelo v minulosti a dával mu preto aj určitý zmysel pre budúcnosť a myslím, že aj to bol dôvod prečo až trikrát navštívil Slovensko a tie posledné rady už aj, hlavne posledná návšteva, za cenu veľmi veľkých utrpení, ale chcel predsa len veriacich tuná povzbudiť. No a vtedy, v tých časoch iste pre vládu to bola persona non grata a aj trochu obava, že tá iskra takej väčšej odvahy z Poľska prejde na Slovensko a do Československa, ale zas medzi veriacimi to bola obrovská vzpruha, jednak že človek, ktorý rozumie vtedajšiemu režimu a jednak on žil ako biskup kardinál veľmi podobným štýlom, tie tábory, tajná cirkev sa stretala na chatách, na horách a my sme cítili ešte pred pár mesiacmi on bol jeden z nás ...“

Redaktor: „Viete čo je ešte strašne zvláštne pán Gavenda, keď sme už nakusli ten socializmus, ak vieme, že pápež Benedikt XVI. osobne vyhlási Jána Pavla II. za blahoslaveného 1. mája, ale pre nás, ktorí sme žili v Československu v socializme, 1. máj znamená úplne iný sviatok. Ako si vysvetliť tento dátum?“

Marián Gavenda, kňaz: „Tak je to problém aj v Ríme prakticky, pretože tam na 1. mája je obrovská manifestácia komunistov, takých ozaj tých robotníckych komunistov asi milión tam prichádza, no ale nie je to kvôli dátumu 1. mája, ale je to zhoda, pretože práve tento pápež mal obrovskú úctu k božiemu milosrdenstvu, vedel, že len toto je možné aby ľudstvo očistilo a zachránilo. On zaviedol nedeľu božieho milosrdenstva, to je prvá nedeľa po Veľkej noci, teda druhá veľkonočná nedeľa, ktorá padla tohto roku zhodou okolností na 1. máj, ale je zaujímavé, že aj pápež zomrel vlastne už v predvečer tejto nedele božieho milosrden-

stva, čiže tam sú skôr tieto súvisy než samotný dátum 1. mája.“

Redaktor: „Čo presne znamená pre katolícku cirkev blahoslavenie?“

Marián Gavenda, kňaz: „Tak ako proces je to veľmi zložitý, ale v podstate je to také verejné uznanie daného človeka, ktorý, v prípade pápeža je to pomerne samozrejme, je známy, fascinuje ľudí a je to také oficiálne priznanie, áno, tento človek žil heroickečnosti a to čo prežíval, čo učil, čo v tomto prípade kázal, písal, ukazuje bezpečnú cestu.“

Redaktor: „Je to automatické? Čiže každý pápež sa aj stane blahoslaveným?“

Marián Gavenda, kňaz: „Nie je to automatické. Prvé storočia boli všetci pápeži mučeníci, každý zomrel nejakou násilnou smrťou, teda mučeníckou a mnohých z nich si práve preto uctievali veľmi rýchlo ako svätých, no a potom prišli obdobia, keď boli skôr nesväti tí pápeži, hlavne počas renesancie a je to taký zaujímavý jav práve už v tomto storočí, že takmer každý pápež je veľmi výrazná osobnosť.“

Andrea Pálffy-Belányi, moderátorka: „Ja by som sa len spýtala, my sme pred chvíľou hovorili tú správu, že vlastne v tom Poľsku vyše 600 sôch bronzových už je vztýčených, na Slovensku bol naozaj Ján Pavol II. mimoriadne obľúbený, myslíte, že aj tu to príde, že takto si ho taktiež uctia ľudia?“

Marián Gavenda, kňaz: „Tak myslím si, že na Slovensku je tá úcta skôr taká vnútorná, i keď je to úplne ľudské, že tak ako si radi odkladáme fotografiu našich blízkych, alebo zas mladí majú svoje idoly a vzory na stenách svojich izieb, že veriaci chcú nejaké zhmotniť tú prítomnosť pápeža.“

Andrea Pálffy-Belányi, moderátorka: „Takže nič také sa nechystá v cirkevnej obci zatiaľ?“

Marián Gavenda, kňaz: „Ale nejaká masová vlna myslím si, že nehrozí, aj preto, že naozaj tie menšie spoločenstvá, je to, nejaký gýč sa nehodí, nie je vhodné a už kvalitná socha, chce to aj svoje prostriedky.“

Redaktor: „Pán Gavenda, vy hovoríte, že aj veriaci potrebujú svoje idoly. Môžeme sa teda dočkať toho, že bude pápež Ján Pavol II. vyhlásený aj za svätého? Vidíte to ako automatické, alebo?“

pokračovanie na str. 5

dokončenie zo str. 4

Marián Gavenda, kňaz: „Takmer automatické. Totiž procedurálne je oveľa zložitejší ten proces pred blahorečením, kde sa skúma celý život, výpovede svedkov a je veľmi kritické. Napríklad tam vznikla jedna fáma, že Karol Wojtyła bol obvinený z vraždy nemeckého vojaka. To sa muselo zdokumentovať v nemeckých archívoch, sa ukázalo, že.“

Redaktor: „Čiže musel sa očistiť.“

Marián Gavenda, kňaz: „Očistiť, novinár si chcel tým získať popularitu, ale to sa všetko muselo veľmi vážne zobrať a už keď toto máme za sebou tento proces, on má veľký význam totiž, aby, pri pápežovi to možno tak nehrozí, ale pri iných blahoslaveniach svätých, tá ľudová fáma, obyčajne tak je to medzi ľuďmi, ponabaľuje rôzne

story a historiky a aby ozaj to jadro bolo zaručené, preskúmané, výpovede svedkami zapísané v zápisnici, je to dôležité práve aby sa vyšlo takým nejakým idealizáciám, aby sa ukázalo jednak aj to, že ten kandidát bol aj človek, aj mal svoje chyby, aj to sa tam všetko zaznamenáva.“

Redaktor: „ Posledná kratučká otázka, v 21. storočí potrebuje cirkev blahoslavených a svätých?“

Marián Gavenda, kňaz: „Ja si myslím, že práve tento pápež bol veľmi ľudský, vnímali ho ľudia ako kohosi spomedzi seba a ja by som povedal, že je blahorečená aj práve táto ľudskosť, pretože nové podmienky si vyžaduje a nový druh dobrých alebo svätých, totiž to je človek harmonicky rozvinutý a tých potrebujeme.“ Ivan Janda

TV JOJ, 28.3.2011

Ad: Na okraj jedného pastierskeho listu (21.3.)

Majiteľ Baldovských kúpeľov sa v roku 1938 nestratil, ale emigroval. Svoj majetok neopustil, ale jeho spravovaním poveril svojho otca. A Spišské biskupstvo jeho majetok nevydražilo, ale arizovalo.

Na článok reagujeme preto, že sa v ňom priamo alebo nepriamo spomínajú naše odborné štúdie, ktoré sa dotýkajú činnosti biskupa Jána Vojtaššáka v rokoch 1939 -1945. Opakujeme, že kritickými konštatáciami, doloženými dobovými dokumentmi, sme nechceli spochybňovať Vojtaššákov postoje proti červenej totalite ani ignorovať jeho ďalšie ľudské utrpenie a ponížovanie. To však nevyvracia fakt, že Ján Vojtaššák arizoval Kúpele Baldovce a že ako člen a podpredseda Štátnej rady, keď sa na nej rokovalo o riešení židovskej otázky vrátane deportácií, nezaujal k týmto aktom vládnej moci jednoznačne odmietavé stanovisko.

Fried majetok neopustil

Kúpele Baldovce patrili Židovi Ladislavovi Friedovi, ktorý ich kúpil v roku 1936. Fried za kúpele zaplatil a časť prostriedkov, ktoré na kúpu použil, mu požičala Spišská úverná banka. V novembri 1938 bol Fried krátko väznený v rámci prvej veľkej protizidovskej akcie na území Slovenska. Po prepustení sa „nestratil“, ako píše František Tondra, ale emigroval do Palestíny. Správaním jeho majetku bol poverený

jeho otec, advokát, Móric Fried. Nešlo teda o „opustený“ majetok. Spišské biskupstvo prejavilo záujem o Kúpele Baldovce vo februári 1941. Ústredný hospodársky úrad mu odporučil, aby vo veci kúpy rokoval so zástupcom vlastníka (M. Friedom), čo sa však nestalo. V mene biskupského úradu vo veci rokoval Cyril Salva, ktorý sa krátko potom stal vnútnym správcom, ako aj dočasným správcom kúpeľov, lebo to bol majetok Žida. Na jeseň v roku 1941 sa Ján Vojtaššák obrátil priamo na predsedu Ústredného hospodárskeho úradu A. Morávka a žiadal ho o „umožnenie, aby tento podnik dostalo naše biskupstvo spišské“. Biskupstvo pri arizačnom prevode dostalo prednosť pred ďalšími dvoma uchádzačmi. Tento arizačný akt podľa ustanovení „Židovského kódexu“ bol zavŕšený 28. marca 1942 a Kúpele Baldovce boli prevedené na „Rímskokatolícke spišské biskupstvo, zastúpené Jánom Vojtaššákom, biskupom spišským...“. Nebola to teda žiadna dražba, ale arizácia. Potvrďuje to aj list Jána Vojtaššáka z novembra 1942, v ktorom zdôvodnil, že biskupstvo „do tohto arizovania skočilo len pod dojmom novinárskych hesiel, že každý, kto má možnosť, povinný je prebrať židovské podniky“. V tom istom liste Vojtaššák, keď chcel dosiahnuť zníženie hodnoty kúpeľov, argumentoval slovami: „To mohol len

Žid pre židovské deti, z Pešti na letovisko došle, upotrebiť, ale terajší majiteľ toho nemôže upotrebiť.“

Vojtaššák sa proti deportáciám nepostavil

O postojoch Vojtaššáka na zasadnutiach Štátnej rady hovoria prístupné a v odbornej literatúre publikované zápisnice z jej zasadnutí v rokoch 1942,1943. Zo znenia zápisníc nemožno vyvodit' záver, že Vojtaššák sa postavil proti deportáciám. Skôr naopak, lebo Vojtaššák skutočne nepodporil Balkovo stanovisko. Ján Balko, ktorý prejavil osobnú odvalu, na rokovaní Štátnej rady 26. marca 1942 protestoval proti deportáciám. Svoje memoáre však písal takmer 50 rokov po udalostiach, na ktoré spomína. Tieto texty sú síce cenným študijným materiálom, no treba konštatovať, že vo viacerých prípadoch sú z chronologického i vecného hľadiska nepresné. Pri apológii Jána Vojtaššáka sa už upustilo od vymysleného tvrdenia, že na základe jeho listu z marca 1943 boli deportácie zastavené. Nemožno sa však stotožniť ani s modifikovaným tvrdením, že Vojtaššákov list na jar 1943, napísaný pod vplyvom „memoranda od nepodpísaných Židov, v ktorom píšú, že Židia končia v táborech smrti“, neboli obnovené deportácie. Mimochodom, ani Vojtaššákov list, ani memorandum nepodpísaných Židov sa zatiaľ nenašli v žiadnych archívnych materiáloch. Ich existenciu síce nevyklúčujeme, no pri neznalosti ich autentického obsahu nemožno robiť žiadne zásadné závery. Okrem toho, o hromadných vraždách (vtedy ešte nie slovenských) Židov na východe prichádzali strašné, aj keď ťažko uveriteľné správy už od jesene roku 1941. Proti pripravovaným deportáciám, s naznačením budúceho tragického osudu vystaľovalcov viackrát kategoricky protestoval od marca 1942 aj Vatikán - cez Štátny sekretariát alebo prostredníctvom diplomatickeho zástupcu v Bratislave Giuseppeho Burzia. Je vylúčené, aby o týchto protestoch nevedel aj Vojtaššák. Tu je na mieste otázka, čo viac ovplyvnilo jeho postoje: vatikánske protesty z roku 1942 alebo nepodpísané memorandum z roku 1943? Historické osoby neoznačujeme ani za zločincov, ani za svätcov. Hovoríme však o politickej a morálnej zodpovednosti ľudí, ktorí vstúpili do verejného života.

Ján Hlavinka, Ivan Kamenec, historici
SME 29.3.2011

Kresťanov bude brániť aj SaS a Smer

Kresťanskí demokrati sa v posledných dňoch začali opäť prezentovať pre nich typickými témami. Už dnes by mal parlament rozhodnúť o vyhlásení odsudzujúcom násilie, ktoré je páchané na kresťanoch vo svete, a aktuálna je aj výzva zdravotníkom, aby si uplatňovali výhradu vo svedomí.

„Je to zhoda náhod,“ povedala poslankyňa KDĽ Mária Sabolová o agende, ktorú odštartovali práve v piatok na výročie sviečkovej manifestácie a Deň počatého dieťaťa. Šéf poslaneckého klubu Pavol Hrušovský pred časom povedal, že necíti, že by KDĽ rezignovalo na hodnotové témy. Za iný problém považuje oblasť fundamentálnych postojov, ako je ochrana života a manželstva. „Chceme stav meniť k lepšiemu, vedomí si našich možností v koalícii,“ podotkol Hrušovský. Analytik Ján Baránek považuje aktivitu KDĽ za legitímnu, pretože prenasledovanie kresťanov vo svete je teraz aktuálne. Uplatňovanie výhrady vo svedomí je zase podľa neho dlhodobou témou, pre ktorú kresťanskí demokrati odišli z Dzurindovej vlády. „Je to časová súhra, že to prišlo naraz. Keby to aj bola programová vec, len by to potvrdzovalo dlhodobé programové nasmerovanie KDĽ,“ myslí si. Poslankyňa Sabolová vyzvala, aby sa v zdravotníctve viac a adresnejšie využívala možnosť uplatniť si výhradu vo svedomí. Jej úmyslom je nielen mobilizovať „pro life“ neziskové organizácie, ale aj zdravotníckych pracovníkov, aby si výhradu vo svedomí uplatnili tak, aby to bolo pracovnoprávne ošetrené písomným vyhlásením. Jeho vzor má poslankyňa na svojej internetovej stránke. Sabolová svoju iniciatívu konzultovala s ministrom zdravotníctva Ivanom Uhliarikom i právnikmi. Nevylúčila, že vyhlásenie bude súčasťou aj webovej stránky ministerstva. „Tí druhí sú aktívni vždy, ale je potrebné, aby bolo počuť aj hlas ľudí, ktorí sú za ochranu života,“ dodala poslankyňa. Poslanec Martin Poliačik zo SaS povedal, že aj jeho strana pripravuje v tejto veci iniciatívu. Zatiaľ ju však nechcel medializovať. Podľa neho by bolo dobré, keby nemocnice nechali

rozhodovanie o veciach výhrady vo svedomí predovšetkým na samotných lekároch. SDKÚ nemá k Sabolovej aktivite podľa Tomáša Galbavého pripomienky, pokiaľ sa neohrozujú ľudské životy a chod samotného zdravotníctva. „Vždy to musí mať svoj zákonný kontext a každý, kto myslí na svoje práva, musí dbať na to, aby neboli odňaté práva iným,“ hovorí Galbavý. Podľa predsedu Smeru Dušana Čaploviča „právo výhrady vo svedomí si musia uplatniť rodičia a predovšetkým matka žena“. Upozorňuje na Hippokratovu prísahu. Ak je ohrozený život ženy, musí sa v súvislosti s interrupciami podľa neho zvažovať aj táto otázka. Žiadne výhrady nemajú koalíčné strany ani opozičný Smer k druhému návrhu KDĽ - vyhláseniu odsudzujúceho násilie na kresťanoch. Hovorí sa v ňom, že parlament protestuje proti perzekúciám kresťanov a iných náboženských menšín aj proti mlčaníu, ktoré dosiaľ sprevádza predovšetkým prenasledovanie kresťanov. Národná rada preto žiada najvyššie ústavné orgány a vládu, aby zohľadnili tieto skutočnosti v zahraničnej politike a uplatnili dostupné a legitímne diplomatické, ekonomické nástroje na presadzovanie práva na náboženskú slobodu tam, kde je porušované, rovnako na presadzovanie práva praktizovať náboženstvo aj tam, kde ide o náboženstvo menšiny. Podporí ho aj najväčší koalíčný názorový oponent KDĽ - SaS. Ako povedal jej poslanec Poliačik, SaS je principiálne proti akejkoľvek forme násillia a preto nemá s tým s vyhlásením problém. Očakáva však, že sa odsúdi násilie páchané aj v prípade iných skupín. Kresťanskí demokrati môžu rátať aj s podporou Smeru. Čaplovič argumentuje tým, že európske hodnoty sú postavené aj na kresťanstve. „Keď horí mešita, Európa je rozrušená, ale keď horia pravoslávne kostoly v Kosove, Európa mlčí,“ povedal Čaplovič. Podľa neho by kresťanstvo a cirkvi mali súčasne využívať hodnotu tolerancie aj k iným náboženstvám vo svete.

Igor Stupňan, Pravda 29.3.2011

Biskupi začali kampaň

Prihláste sa ku katolíckej cirkvi, odkazujú veriacim biskupi. Pastiersky list s výzvou, aby pri májovom sčítaní ľudu uviedli svoje vierovyznanie, schválila na Donovaloch Konferencia biskupov Slovenska. Katolícki kňazi ho veriacim prečítajú namiesto kázne počas veľkonočnej omše 24. apríla, teda na najväčší kresťanský sviatok. „Keďže veľkonočné sviatky sú príležitosťou obnoviť v sebe vieru, chceme, aby ľudia pri sčítaní vyjadrili svoju príslušnosť k cirkvi,“ vyhlásil predseda KBS, bratislavský arcibiskup a metropolita Stanislav Zvolenský. Biskupi sú presvedčení, že veriaci cirkiev podporia, aj keď proti nej možno majú nejaké výhrady. Koľko z nich sa k náboženstvu prihlási, však nevedeli odhadnúť. Pastiersky list by mali čítať vo všetkých rímsko- a gréckokatolíckych kostoloch na Slovensku. Jeho presné znenie cirkiev zatiaľ neposkytla. Hovorca KBS Jozef Kováčik o jeho obsahu nechcel rozprávať. „Na budúci týždeň ho ešte len budú distribuovať. Treba si počkať,“ informoval Pravdu. Spomenutá výzva nie je jedinou prípravou biskupov na blížiacu sa sčítanie ľudu. Cirkve už rozbehla kampaň, v rámci ktorej sa napríklad do Katolíckych novín vkladali letáky, v niektorých mestách by sa mali objaviť billboardy. Ešte v decembri minulého roka sa s podobným pastierskym listom na veriacich obrátili aj evanjelickí biskupi. Kováčik popiera, že by sa cirkve takto chcela pripraviť na budúce riešenie svojho financovania. Sčítanie ľudu podľa neho totiž nemá vplyv na to, koľko peňazí dostávajú cirkvi od štátu. „V súčasnosti štát dáva na platy duchovným a prispieva na prevádzku centier, napríklad diecéz, asi 18%,“ vysvetlil Kováčik. Pri poslednom sčítaní ľudu v roku 2001 sa u nás k cirkvám prihlásilo 84% obyvateľov - až 4,5 milióna občanov. Väčšina z nich sú katolíci. Sociológ Miroslav Tižik uvedené aktivity cirkvi vníma ako demonštráciu sily. Veriaci by sa podľa neho k náboženstvu prihlásili tak či tak, ale výzvami k nim cirkve ukazuje svoj vplyv na spoločnosť. „Je to také rituálne upozornenie, že je cirkve dôležitá, nenahradiiteľná a nezastupiteľná. Keď sa k nim prihlási veľa ľudí, budú to prezentovať tak, že Slovensko je kresťanský štát. Povedia: Je nás veľa, zastupujeme veriacich. A to je silná zbraň,“ upozornil sociológ.

rak, sita, Pravda 30.3.2011

Našli knihy staršie ako zvitky od Mŕtveho mora

Takmer dvetisíc rokov prežilo v jordankej jaskyni písomné svedectvo o prvých rokoch kresťanstva. Nápisy vyryté na kovových doskách nájdených pred zhruba piatimi rokmi by mohli vyvolať zmenu v chápaní legendy o ukrižovaní a vzkriesení Ježiša Krista, respektíve o vzniku kresťanstva, informovala britská BBC. O získanie vzácnych artefaktov sa usiluje Jordánsko, na ktorého území boli nájdené. Dosky sú však teraz majetkom izraelského beduína. Súbor zhruba 70 „kníh“, z ktorých každá obsahuje päť až 15 olovených dosiek spojených kruhmi, objavil v odľahlom púštnom údolí na severe Jordánska istý beduín medzi rokmi 2005 a 2007. Náhle záplavy odhalili dva výklenky vo vnútri jaskyne, z ktorých jeden niesol znamenie menory, teda sedemramenného svietnika - židovského náboženského symbolu. Podľa riaditeľa jordánskeho pamiatkového úradu Ziáda Saada môžu byť knihy dielom Ježišových nasledovníkov, ktorí ich vytvorili v desaťročiach po Kristovom ukrižovaní. „Ich hodnota môže byť porovnateľná so zvitkami od Mŕtveho mora, možno ešte väčšia,“ zdôrazňuje Saad. „Rukopisy“ boli zrejme najprv vyryté do olova a potom zviazané olovenými kruhmi. Listy, ktoré majú väčšinou veľkosť kreditných kariet, obsahujú text v starej hebrejčine. Či už sú vzácne artefakty pôvodu židovského, alebo kresťanského, ich význam je ohromný. Britský odborník na starovekú náboženskú archeológiu David Elkington vyhlásil, že najvýraznejším dôkazom ich ranokresťanského pôvodu sú obrázky, ktoré zdobia dosky kníh a niektoré stránky. Ježiš je na nich zobrazený v susedstve znakov znázorňujúcich prítomnosť Boha. „Je to výraz príchodu mesiáša,“ hovorí Elkington. Možno najpádnejším dôkazom kresťanského pôvodu kníh je však obrázková mapa Jeruzalema, tvrdí profesor štúdií Starého zákona Philip Davies. „Bol som ohromený. V popredí je kríž a za ním niečo, čo musí byť (Ježišova) hrobka, malá stavba s otvorom, a za ňou hradby mesta. Hradby sú zobrazené aj na ďalších stranách a takmer isto súvisia s Jeruzalemom,“ zdôraznil. Najvýraznejším vodidlom podľa neho zostáva kríž v tvare T - práve

také kríže používali Rimania na ukrižovanie odsúdených. Odborníčka na dejiny Nového zákona Margaret Barkerová poukazuje na lokalitu, v ktorej boli artefakty objavené, ako na ďalší dôkaz pôvodu skôr kresťanského ako židovského. „Vieme, že pri dvoch príležitostiach sa vydávali skupiny ľudí pred konfliktmi v Jeruzaleme na východ, prekročili pri Jerichu Jordán a potom pokračovali na východ v blízkosti miest, kde boli údajne knihy nájdené.“ Na kresťanov poukazuje aj forma záznamu, lebo ide o knihy a nie zvitky. Kresťania

sú spájaní s písaním na podklad skôr vo forme knihy než zvitku. Nie je, samozrejme, isté, že všetky artefakty v súbore sú z rovnakého obdobia. Testy materiálu naznačujú, že dosky rozhodne neboli vyrobené v nedávnej dobe. Artefaktov z obdobia raného kresťanstva je veľmi málo. Málo je tiež známe o kresťanskom hnutí po Ježišom ukrižovaní. Až po desiatkach rokov sa objavili listy apoštola Pavla. Osvetľujú pritom pozadie šírenia kresťanstva zo židovskej oblasti smerom na západ.

mq, čtk
Pravda, 31.3.2011

Slovensko zlyháva v zabezpečovaní prístupu k antikoncepcii pre ženy, tvrdia predstaviteľky mimovládnych organizácií

Slovensko zlyháva v zabezpečovaní prístupu k antikoncepcii pre ženy a dospievajúce dievčatá. Tvrdia to predstaviteľky mimovládnych organizácií. To, že prostriedky proti neplánovanému otehotneniu nie sú u nás hradené zo zdravotného poistenia, podľa nich spôsobuje, že mnohé ženy si ich nemôžu dovoliť. Obmedzuje to tak ich právo rozhodnúť sa či, kedy a koľko detí chcú mať. Informuje Miroslava Ábelová.

Miroslava Ábelová, redaktorka: „Zatiaľ čo 18 z 27 členských štátov Európskej únie prepláca antikoncepciu v plnej miere, alebo aspoň čiastočne, slovenské ženy za ňu zaplatia o d 7 do 15 eur mesačne. To podľa Adriany Mesochoritiseovej zo združenia Možnosť voľby obmedzuje ženy najmä zo sociálne slabšieho prostredia slobodne sa rozhodovať o svojej plodnosti.“

Adriana Mesochoritiseová, združenie Možnosť voľby: „K tým najohrozenejším skupinám na Slovensku patria ženy s nízkym príjmom, tie sú obzvlášť ohrozené. Pre ženy, ktoré majú nízky príjem, je častokrát otázka voľby prežitia toho, či si zakúpia bezpečnú antikoncepciu, alebo zabezpečia svoju rodinu. Tieto ženy nemajú reálnu možnosť voľby.“

Miroslava Ábelová, redaktorka: „Ďalšou ohrozenou skupinou sú ženy vystavené násiliu. Problém sa podľa aktivistiek týka aj absentujúcej sexu-

álnej výchovy na školách bez predsudkov, spôsobených silným vplyvom cirkví. Zároveň tvrdia, že z medzinárodných záväzkov, ktoré Slovensko má, ako aj z našej ústavy vyplýva, že prístup k antikoncepcii by mal byť bezplatný. Preto vyzývajú na zmenu.“

Christina Zampa, Centrum reprodukčných práv, New York: „Odporúčame zabezpečiť prístup žien zo všetkých sociálnych vrstiev ku všetkým moderným druhom antikoncepcie. A aby bola plne hradená zo zdravotného poistenia. Chceme tiež, aby vláda zabránila prekážkam v prístupe k informáciám o antikoncepcii a tiež aj sexuálnu výchovu na školách.“

Miroslava Ábelová, redaktorka: „Hovorkyňa ministra zdravotníctva Ivana Uhliarika z KDĽ Katarína Zollerová tvrdí, že názory o preplácaní antikoncepcie kategoricky odmietajú.“

Katarína Zollerová, hovorkyňa ministerstva zdravotníctva: „Antikoncepcia, ako kontraceptívum, nie je ani liek na záchranu života, ani na vyliečenie choroby. Ministerstvo zdravotníctva odmieta informácie o tom, že cena antikoncepčných prípravkov je vysoká a bráni ženám v ich slobodnom rozhodovaní o reprodukcii a živote, pretože pojem vysoká cena je značne subjektívny. Systém verejného zdravotného poistenia by v žiadnom prípade nemal nahrádzať systém sociálneho zabezpečenia.“ **Rádio Slovensko, 29.3.2011**

Cyril, Metod a nová maďarská ústava

Maďari i Slováci si často právom robia posmech z historických mýtov a sebaklamov svojho suseda. Obom to však nebráni v tom, aby bezvýhradne verili vlastným mýtom a sebaklamom.

Odvolať maďarského konzula Gézu Farkasa z Bratislavy nebolo ani tak prejavom dobrej vôle a slušnosti vlády Viktora Orbána, ako pochoopením, že Farkasovo postavenie na Slovensku je neudržateľné. A že má maďarská vláda dnes dosť medzinárodných problémov a už aj tak dosť zlý imidž, aby práve teraz po žiadnom novom škandále netúžila. O jediný hlas v utorok v bukureštskom parlamente neprešlo opozíciu navrhované vyhlásenie odsudzujúce prejavy budapeštianskych politikov prednesené v Rumunsku pri príležitosti maďarského národného sviatku 15. marca. Aj keď bolo vyhlásenie - rovnako ako pri podobných príležitostiach v Bratislave hysterické a motivované potrebami stranického boja - bolo pobúrenie rumunských poslancov v jednom bode oprávnené. S tým rozdielom, že tam škandál spôsobila manželka maďarského veľvyslancu.

Náše Sedmohradsko

Na oslave tamojších durayovcov rečnila o intrigách iných krajín, ktoré „nám zobrali Sedmohradsko“, „ale teraz máme možnosť mierovou a demokratickou cestou zjednotiť náš národ“. A citovala slová známeho iredentistického spisovateľa „Nech je Sedmohradsko opäť také, ako bolo dávno, nech je maďarský národ opäť taký, akým bol dávno“. Pobúrenie bolo pôvodne ešte väčšie, veľvyslancova manželka totiž svoje úvahy predostrela po tom, ako poslucháčom prečítala posolstvo premiéra Orbána a spravodajca rumunskej agentúry ich omylom prezentoval ako Orbánove slová. Problém s Farkasom (a pani veľvyslancovou) nebol len to, že človek, ktorý si nevie dávať pozor na zobák, nepatrí do diplomatickej služby. V jeho prípade nešlo o zverejnenie tajných depeší, ale o rozhovor pre maďarský spravodajský server bumm.sk - konzul asi len nepočítal s tým, že sa o jeho názoroch dozvie aj druhá strana.

Utáraný diplomat

Podľa svedkov, čo ho v minulosti počúvali, bol pritom v rozhovore pre bumm.sk ešte dosť zdržanlivý. Hlavný problém nie je ani to, že sa

v tomto rozhovore konzul nesprával ako nestranícky úradník, ale tvrdo napádal predchádzajú maďarskú vládu. Ako keby na Slovensku nezastupoval krajinu, ale len stranu, ktorá je v tej krajine aktuálne pri moci. Hlavný problém pána Farkasa je, že jeho povýšenecké názory na Slovákov a Slovensko majú až príliš blízko k tomu, ako o vlastných dejinách i o susedných národoch uvažuje ak nie priamo Orbánova vláda a väčšina strany Fidesz, tak aspoň významná časť maďarskej spoločnosti, „intelektuálnej“ vrstvy a voličstva, o ktoré sa táto vláda a strana opierajú. Odvolať konzula tak bolo zo strany maďarskej vlády skôr zanietením problému pod koberec. Samotný problém však zostáva, na menej viditeľné miesto bol odprataný iba človek, čo by ho neustále pripomínal. Je však pravdou aj to, že keby vzdialene podobné veci so zjavným pohrdaním nevyslovil diplomat inej krajiny, či na jeho podporu v inom rozhovore Miklós Duray, ale v rámci diskusie o vnímaní národných dejín serióznym historikom, súdny človek by uznal, že na nich je niečo pravdy. Je niečo pravdy na tom, že Trianon v psychologickom zmysle poškodil aj Slovensko, že tu máme politikov, čo sa národu snažia vnútiť nejaké vymyslené dejiny, pravdou je dokonca aj to, že cyrilometodská tradícia je z väčšej časti až konštruktom obdobia národného uvedomenia.

Čo by serióznym historikom neurobil

Iná vec je, že serióznym historikom, a nielen slovenským, by svoje úvahy nikdy neformuloval tak kategoricky a jednostranne, ako to zaznelo v oboch rozhovoroch. Vedel by, že celá vec je oveľa zložitejšia a nie taká čiernobiele, ako žije vo Farkasových a Durayových predstavách. Vedel by napríklad, že celá cyrilometodská tradícia nie je výmysel (ako tvrdí Duray), a keď tu v stredoveku naozaj nebol spontánny kult vierozvestcov (ako hovorí konzul), bolo to aj preto, lebo sa každá vláduca moc snaží svojim poddaným vnútiť svoj vlastný kult. V Uhorsku kult svätého Štefana. Vedel by tiež, že do veľkej miery sú výmyslom a neskorším produktom všetky tradície, nech ide o Cyrila a Metoda, Svätopluka či svätého Štefana. A že všetky tieto tradície nacionalisti a politici zneužívajú a deformujú v rovnakej miere.

Vykonštruované dejiny

Historik by jednoducho vedel, že Farkas a Duray používajú rovnaké mýty, vytvárajú obdobné virtuálne dejiny, aké kritizujú u svojich slovenských kolegov. Že to proti sebe nestoja úplne vykonštruované dejiny najmladšieho európskeho národa bez historickej etnickej kontinuity (Duray) s oprávnenou pýchou na hrdinské a neprerušované dejiny tisícročného maďarského štátu (konzul). Historik by vedel, že medzi kontinuitou oboch etník na území Karpatskej kotliny nie je podstatný rozdiel, a žiadnemu z nich nedáva morálnu či kvalitatívnu prevahu to, že tu jeho slovanskí predkovia boli o niekoľko storočí skôr, alebo naopak v prípade Maďarov ich vývoj v moderný národ bol vďaka priaznivejším podmienkam o niečo skôr zavŕšený. Netvrdil by, že veľká časť dnešného slovenského národa je len skrumážou Maďarov asimilovaných za niekoľko posledných desaťročí, čím sa, mimochodom, Farkas dostal na mentálnu úroveň Slotu a Rafaja, ktorí tvrdia len s opačným znamienkom - niečo podobné o Maďaroch na Slovensku. Serióznym historikom by jednoducho nekritizoval mýty iného národa a zároveň by za nespochybniteľnú pravdu nevydával mýty toho vlastného, ako to robia Farkas a Duray. A keby sa už púšťal do borenia mýtov, snažil by sa najprv zamiesť pred vlastným prahom. Bývalý konzul i bývalý politik by pritom nemuseli ísť ďaleko. Stačilo by sa im pozrieť na historické mýty a z nich vyplývajúcu virtuálnu realitu, na ktorých je postavený návrh novej maďarskej ústavy z dielne ich milovanej štátostrany.

Boh pred súdom

Preambula Orbánovej ústavy, takzvané Národné vyznanie viery, je mimoriadne zábavné čítanie. Začína sa napríklad prvou vetou maďarskej hymny „Boh požehnaj Maďarom“, ktorá tým, že sa stáva súčasťou zákona, vlastne k niečomu právne zaväzuje samotného Boha. Nie je jasné, aké právne dosahy pre Boha bude mať, ak Maďarom predsa len nepožehná, upozorňuje komentár spravodajského serveru hirszerzo.hu. Asi pôjde pred súd. Lenže preambula ústavy je priamo esenciou maďarských historických

pokračovanie na str. 9

dokončenie zo str. 8

mýtov a sebaklamov, ktoré obaja spomínajú páni vyznávajú, a preto je ťažké si predstaviť, že by im nejako zásadne prekážala. A dôvodom existencie takejto preambuly je, že Fidesz chce z týchto mýtov urobiť právne záväznú normu a vnútiť ich tým celej krajine. Zachádza pritom oveľa ďalej než (aj z maďarskej strany) právom kritizovaná preambula slovenskej ústavy. Po vete z národnej hymny sa začína text slovami „My, členovia maďarského národa“, a až v trinástom riadku sa - ako súčasť maďarského národa - spomínajú aj národnostné menšiny žijúce na území krajiny.

Ateisti tu nežijú

Je zrejme, že podľa autorov ústavy v Maďarsku nežije nikto, kto by nebol národne uvedomelým hrdým Maďarom a navyše veriacim kresťanom. Existenciu ateistov či inonárodných, alebo národne vlašnejších elementov ústava jednoducho nepripúšťa. Ako nespochybniteľnú pravdu zakotvuje nielen tisícročnú kontinuitu stelesnenú svätostefanskou korunou, konštatuje aj to, že táto kontinuita bola (až do dneška) prerušená v marci roku 1944, keď Maďarsko obsadili nacistické vojská. Vláda Fideszu teda sama seba definuje ako priameho potomka horthyovského režimu a z historického povedomia národa chce vykynožiť nielen roky relatívnej demokracie medzi koncom druhej svetovej vojny a komunistickým prevzatím moci, ale aj návrat k demokracii v roku 1989. To, že takáto ústava v 21. storočí v Európe vyvolá akurát pohoršenie, tuší dobre aj Fidesz, ktorý podobne ako v prípade mediálneho zákona do Bruselu na posúdenie najprv poslal len jej sfaľšovanú verziu. Vynechal z nej preambulu a v preklade zmäkčil niektoré najspornejšie pasáže. Slovensko je malá krajina plná úzkostí, bojujúca s vlastnými komplexmi menejcennosti, tvrdil vo februári europoslanec za extrémistický Jobbik Csanád Szegedi. Niečo na tom bude. Szegedi je však najlepším príkladom toho, že táto charakteristika neplatí len pre Slovensko. Ak by Maďarsko tiež nebolo malou krajinou plnou úzkostí, bojujúcou s vlastnými komplexmi menejcennosti, Szegedi a jeho Jobbik by sa nikdy do parlamentu nedostali. Ani do budapeštianskeho, nieto ešte do Bruselu.

Peter Morvay
SME 31.3.2011

Rokovania o klonovaní skrachovali

Potraviny z klonovaných zvierat majú naďalej prístup na európske pulty a nemusia byť pritom špecificky označené. Môže za to krach rokovaní medzi europoslancami a členskými štátmi únie. Napriek tomu, že nové pravidlá pripravovali zhruba 3 roky. Informuje brusselská spravodajkyňa Renáta Goldírová: „Mäso z klonovaných zvierat na pulty nepatrí. Na tom sa vyjednávači zhodli. Rokovania ale troskotali na výrobkoch z potomkov klonu. Europoslanci žiadajú špecifické označenie každého takéhoto produktu, zatiaľ čo členské štáty ho pripúšťajú len v prípade čerstvého mäsa. Inak by vraj Európe hrozila obchodná vojna s Washingtonom, Brazíliou či Argentínou, kde produku-

jú mäsové a mliečne výrobky z potomkov klonovaných zvierat. Navyše, ako komentovalo maďarské predsedníctvo únie, museli by sme vytvoriť rodo-kmeň pre každý plátok syra či salámy. Súčasná situácia, keď nemáme žiadnu kontrolu nad klonovaním, pokračuje, sklamane reagoval aj eurokomisár pre otázky zdravia John Dali a nevyhol sa pritom otázke, či by zjedol mäso z klonu.“

John Dali, eurokomisár pre otázky zdravia: „Zatiaľ máme len vedecké dôkazy o dobytku a tie ukazujú, že neexistuje rozdiel medzi originálom a klonom a ani žiadne riziko pre zdravie, takže áno, zjedol by som klonovanú hovädzinu.“ **Rádio Slovensko, 29.3.2011**

Dane z nehnuteľností

v mestách a obciach sa čoskoro môžu zvýšiť o 50 %

Dane z nehnuteľností mestách a obciach by sa čoskoro mohli zvýšiť až o 50 %. Takýto návrh dalo ministerstvo financií Združeniu miest a obcí Slovenska. Vo výbere daní z nehnuteľností je Slovensko v rámci OECD na predposlednom mieste. Viac už Ivana Ratkovská, redaktorka: „Podľa Združenia miest a obcí ide zatiaľ o pracovnú verziu, ktorá však jasne hovorí o tom, že k zvyšovaniu daní aj napriek nepopulárnemu opatreniu zrejme dôjde.“

Michal Sýkora, predseda ZMOS: „Samospráva citlivo pristupuje k zvyšovaniu daní, ale je tu jednoznačný tlak, že v porovnaní s ostatnými krajinami Európskej únie, ale aj sveta, máme nízky príjem z daní z nehnuteľností a aj nízke dane.“

Redaktorka: „V rekreačných oblastiach a centrách turistického ruchu by mohli byť zdanené apartmánové byty. Ďalšie návrhy hovoria o prípadnom zdaňovaní tých objektov, ktoré sú od dane z nehnuteľnosti oslobodené.“

Jozef Turčány, podpredseda ZMOS: „Niektoré školské objekty, niektoré objekty cirkví, fotovoltaické stavby, stavby niektorých energetických monopolov, povedzme silážne jamy, veže, chladiarenské veže, elektrárne, atď.“

Redaktorka: „Rozhodovanie o zvyšovaní či nezvyšovaní dane z nehnuteľnosti však ostane v konečnom dôsledku na rozhodovaní poslancov mestských a obecných zastupiteľstiev.“

Jozef Turčány: „Každá samospráva je autonómna a každý musí zvážiť, ako sa s touto problematikou vysporiada. Takže každá samospráva bude autonómne rozhodovať.“

Redaktorka: „Čísla však hovoria za všetko.“

Jozef Turčány: „Pravdou je, že daň z nehnuteľností je veľmi nízka v porovnaní nielen so štátmi Európskej únie, ale aj so štátmi OECD. Podľa našich informácií z pohľadu OECD sme na predposlednom mieste, za nami je už len Mexiko.“ **Rádio Slovensko, 30.3.2011**

Exorcisti idú na dračku

Vo svete sa opäť rozmáha satanizmus, a preto stúpa aj dopyt po exorcistoch, čiže vymetačoch diavla. Tvrdí to podľa denníka Daily Telegraph katolícka cirkev. Podľa Svätej stolice za to môže najmä internet, ktorý ľuďom uľahčil prístup k informáciám o satanizme a okultizme. Gabriele Amorth, kňaz a exorcista rímskej diecézy vyhlásil, že aktuálne sexuálne škandály kňazov sú dôkazom, že Antikrist vyhlásil vojnu Svätej stolici. **(ho), Plus jeden deň 1.4.2011**